

Jerzy Szablowski, Józef Niżnik, Zbigniew Pianowski

Kraków - Wawel. Rejony I, VI/C, VIII,
X, XII, XIV

Informator Archeologiczny : badania 21, 154-155

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W latach 1986 i 1987 Urząd Miejski rozpoczął prace zmierzające do pełnego zagospodarowania. Szczyt Góry przeznaczono na Rezerwat Archeologiczny. Projekt zagospodarowania i wyeksponowania zachowanych obiektów zabytkowych opracował mgr Henryk Janocha, mgr inż. Zdzisław Rejger.

Wiosną 1987 r. przystąpiono do organizacji Rezerwatu Archeologicznego. Wykonano szereg prac ziemnych związanych z odsłonięciem zachowanych elementów zabytkowych przeznaczonych do wyeksponowania w rezerwacie. Odkryto, częściowo zrekonstruowano, zabezpieczono i wyeksponowano kamienny mur fundamentowy kaplicy chrześcijańskiej początku XIII w., mur kamiennoceglany kościoła z XV wieku, zrekonstruowano grób skrzynkowy kultury pomorskiej. Odpowiednio zaznaczono na powierzchni miejsce, gdzie podczas badań odkryto resztki spalonej budowli z X-XII w., związanej z kacją pogańską oraz zaznaczono miejsca kultowych jam paleniskowych z wczesnego średniowiecza. W trakcie prac ziemnych odsłonięto dalszych kilka pochówków szkieletowych i zabrano pojedyncze zabytki metalowe.

Rezerwat otwarto w październiku 1987 r. Prace związane z uzupełnianiem Rezerwatu będą prowadzone nadal.

KOŹLE, gm. Szamotuły
woj. poznańskie
Stanowisko 1

patrz
paleolit i mezolit

KRAKÓW - Wawel
Rejony I, VI/C, VIII, X, XII, XIV

Państwowe Zbiory Sztuki
na Wawlu

Badania terenowe pod kierunkiem naukowym Konserwatora Wawelu, prof. dr. Jerzego Szańłowskiego prowadził zespół archeologów Działu Archeologii PIS, kierowanego przez mgr Józefa Miśnika. Autor sprawozdania - dr Zbigniew Pianowski. Finansowały Państwowe Zbiory Sztuki. Trzydziesty ósmy sezon badań. Grodzisko, głównie IX-XIII w., zamek gotycki i nowożytny oraz reliktury osadnictwa starożytnego.

Rejon I, dziedziznisk Arkadowy /Janusz Firlet, mgr Józef Miśnik, dr Zbigniew Pianowski/.

Nadzorowano wykopy pod instalacje teletechniczne, kanalizacyjne i wodociągowe, siekalizowane głównie w południowej i zachodniej części dziedzizniska. W trakcie prac odsłonięte zostały fragmenty: odcinek najstarszego na Wawlu kanału sanitarnego z czasów Wolnego Miasta Krakowa /ok. 1840 r./, XIV-wieczne mury pałacu królewskiego oraz wiele kolejnych poziomów użytkowych dziedzizniska zamkowego, datowanych od XIII do XVI wieku /bruki kamienne, wylewka zaprawy, poziomy ceglany/. Przy wschodniej ścianie budynku nr 5, niedaleko od rotundy NP Marii odsłonięto fragment rozległego fundamentu kamienno-ziemnego, wykonanego głównie z okraszków i płytek wapienia oraz glazowca. Uchwycono jego lico północne, natomiast w kierunku południowym konstrukcja ta jest całkowicie zniwelowana. Pomiędzy kamieniami znajdował się negatyw kwadratowego słupa drewnianego. Konstrukcja ta, o "archaicznym" wyglądzie nie może być jednak datowana wcześniej, niż na schyłek XII w., tkwi bowiem w warstwie niwelacyjnej zawierającej wiele fragmentów ceramiki budowlanej /dachówek/ oraz brzośi naczyń charakterystyczne dla XII w. Przewidywane są dalsze badania w tym rejonie.

Rejon VI/C przy domu ks. Borka i kościele św. Michała /Mieczysław Fraś/.

Nadzór i badania wykopaliskowe w wykopie na kanał pełnoprzekazowy. Budowę kanału, biegnącego po osi SE-NW rozpoczęto od strony południowej wzdłuż, od zburzonego po II wojnie skrzydła austriackiego szpitala wojskowego, posuwając się w kierunku północnym, tj. w stronę kościoła św. Michała. Rozbierano istniejący kanał c.o. o mniejszym przekroju i poszerzano wykop, którego dno stanowiła skała wapienna. Długość odcinka wynosiła około 40 m. W centralnej części wzdłuż, gdzie skała zalega stosunkowo płytko, "płaszcz" nie naruszonych warstw kulturowych posiada miąższość około 0,5 m, natomiast w stronę południową kompleks tych warstw osiąga grubość około 1,5 m. Uzyskano pełny przekrój nawarstwień oraz znaczną ilość materiału zabytkowego. W południowej części wykopu znaleziony został niewiel-

ki przedmiot wykonany ze złota. Jest to ogniwo bransolety, naszyjnika lub też innej ozdoby, stanowiące oprawę dla kamienia szlachetnego /chalcedon, w momencie znalezienia całkowicie skorodowany/. W pobliżu kościoła św. Michała wykonano w skale duży otwór na studzienkę instalacyjną. Wykop będzie kontynuowany w 1988 r.

Rejon VIII, piwnica budynku nr 8 /Mieczysław Prał/.

Podczas adaptacji wznoszonej części piwnicy dokonano niewielkiej eksploracji warstw na wewnętrznej stoku najstarszego, wczesnośredniowiecznego wału obronnego. Odsłonięto także powtórnie niewielki fragment muru [ok. 0,5 m²] z płaskich kamieni, łączonych zaprawą wapienno-piaskową, spoczywających na płytach fundamentu [?] kamienno-ziemnym. Jest to być może jedyny, nikły ślad jeszcze jednej budowli przedromańskiej, zlokalizowanej podobnie, jak narożnik obiektu odkrytego w niedalekim sąsiedztwie w 1953 r. na wewnętrznej partii zniszczonego wału "wisiańskiego".

Rejon X, koło Bazyliki Sandomierskiej /mgr Andrzej Kukliński/.

Wykop nr 17 pod studnią instalacji taśm technicznej, zlokalizowany przy wewnętrznym licu austriackiego muru obronnego. Eksplorowano nawarstwienia wczesnośredniowiecznego wału obronnego, nie dochodząc do poziomu skały. Wystąpiły ślady drewnianych konstrukcji wału oraz prostopadłej do jego biegu ściany z drewnianych belek, usytuowanej we wkopie w wał /2-fazowy/. W profilu północno-zachodnim natrafiono na relikt muru wczesnośredniowiecznego, wykonanego z łamanej wapienia techniką opus emplectum. Posiadał on grubość około 1 m. Być może należy go wiązać z odkrytym w 1977 r. zespołem budowli romańskich /rotunda wraz z narożnikiem budynku prostopadłego/.

Rejon XII, dziedziniec Batorego /Janusz Firlet, dr Zbigniew Pianowski/

Rozpoczęto odgruzowywanie południowej ściany XVI-wiecznej katedry królewskiej na styku z zachodnim skrzydłem pałacu /wykop 1/87/. W licu zachodniej ściany pałacu odsłonięto fragment muru wykonanego z kamieni piaskowcowych, pochodzących najprawdopodobniej z rozbiórki zachodniej części bazyliki romańskiej tzw. św. Gerarda. Jest to odcinek muru zamykającego od zachodu transept tego kościoła, funkcjonującego w "skróconej" formie od 2 połowy XIII w. jako kaplica pałacowa pod zmienionym nazwaniem św. Marii Egipcjanki. Prace zostały tymczasowo przerwane.

Rejon XIV przed północną elewacją pałacu /Janusz Firlet, dr Zbigniew Pianowski/.

Przeprowadzono w niewielkim zakresie eksplorację przy wschodniej ścianie palatium wczesnoromańskiego /"sala o 24 stopach"/ w celu wyjaśnienia względnej chronologii zaginionego fundamentu kamienno-ziemnego, znajdującego się w obrębie "sali". Z dużym prawdopodobieństwem można go uznać za mur późniejszy od wschodniej ściany palatium, natomiast pod jego stopą odsłonięto wylewkę zaprawy wapienno-piaskowej o wyraźnie wygładzonej powierzchni /zapewna poziom użytkowy/, która to wylewka zdaje się być przecięta przez wkop fundamentowy na wschodnią ścianę "sali". Badania wymagają kontynuacji.

Ponadto sprawowano nadzór archeologiczny nad wykopami instalacyjnymi wykonywanymi przez ekipy "Hydrokopu" w nawarstwieńcach nowożytnych w różnych częściach Wzgórza Wawelskiego.

KRAKÓW - Tyniec
Opactwo OO. Benedyktynów
Klasztor

Muzeum Archeologiczne
w Krakowie

Badania prowadziła mgr Teresa Radwańska. Finansowało
Muzeum Archeologiczne w Krakowie. Klasztor Benedyktynów.

W piwnicy przylegającej od zachodniej do starego /refektarza odsłonięto podczas prac budowlanych znany już dawniej romański obiekt o ścianach z kostki wapiennej /G. Ledziak, Studia Wcz. III, 1955; ten sam, Mat. Star. I, 1956/. Jest to prostokątny w planie, podłużny obiekt przasklepiony kolebką. Z jednej, krótszej strony łączy się małym kanałkiem z murem romańskim. Ściany wkopane w kłty less, zapewne calcowy. Sklepienie i ściany łączone zaprawą murarską. Na sklepieniu doskonale widoczne negatywy desek odcisnięte w zaprawie. Dno stanowi kłty less. Sklepienie występuje w poziomie zbliżonym do poziomu stopy murów starego refektarza. Wymiary wnętrza /bez małego kanałka/: długość 3,93 m, szer. 0,96 m, wys. 1,35 m, 1,47 m.

G. Ledziak, odkrywca obiektu, uznał go za skrytkę.